

Ekonomija in kultura Gruzije (orig. *Sakartvelo*)

Gospodarstvo Gruzije je bilo v preteklih desetletjih precej nestabilno. Predvsem v 90. letih 20. stoletja je bila država v stanju ekonomskega kolapsa in političnih sprememb, kar je povzročilo visoko stopnjo brezposelnosti in revščino. Vendar pa se v zadnjem obdobju Gruzija ekonomsko stabilizira in razvija, zlasti zaradi sprememb v trgovinskih in investicijskih politikah ter povečanja turističnega prometa. Leta 2014 je Gruzija sklenila **Sporazum o pridružitvi z EU**, kar je okrepilo njene trgovinske vezi z Evropo in prispevalo k izvozu gruzijskih izdelkov na evropske trge.

Kljub temu se gruzijsko gospodarstvo še vedno sooča z izzivi kot so nizka produktivnost in nizka raven tehnološkega razvoja ter s težavami v povezavi s korupcijo in neučinkovitim upravljanjem javnih financ. V zadnjem času je vlada Gruzije z uvedbo reform v javnem sektorju, okrepitevijo gospodarske infrastrukture in spodbujanjem podjetništva krenila na pot spodbujanje gospodarskega razvoja, izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva in zvišanja življenjskega standarda prebivalcev.

Priložnosti za slovenska podjetja zaznavamo v različnih sektorjih gruzijske ekonomije, vključno s strojogradnjo, gradbeništvo, energijo, živilsko industrijo in turizmom. Gruzija je v zadnjih letih okrepila svoje trgovinske odnose z Evropsko unijo, kar nudi priložnosti tudi za slovenska podjetja, ki želijo izvažati svoje izdelke in storitve v Gruzijo. Priložnosti za sodelovanje so tudi v javnem sektorju, predvsem v projektih za razvoj infrastrukture in tehnologije.

* * *

Politična ureditev Gruzije je **parlamentarna demokracija**, organizirana kot polpredsedniška unitarna republika. Je članica Sveta Evrope, WTO in Črnomorske zveze za gospodarsko sodelovanje. H Gruziji uradno spadata Južna Osetija in avtonomna pokrajina Abhazija, vendar Tbilisi nima nadzora nad njima, medtem ko avtonomna pokrajina Adžarija priznava oblast Tbilisija.

V pisni zgodovini se gruzijska plemena na tem območju prvič pojavijo v 12. st. pred našim štetjem. Danes velja, da se je gruzijski ali »kartvelski« narod oblikoval z združevanjem avtohtonih prebivalcev s priseljenci, ki so se v daljni antiki preselili na Južni Kavkaz iz smeri Anatolije. Etnični Gruzijci tvorijo približno 87 % od sedanjih 3,7 milijona prebivalcev. Tako kot večina kavkaških ljudstev, se tudi Gruzijci ne uvrščajo v nobeno od glavnih etničnih skupin Evrope ali Azije. Gruzijski jezik ni indoevropski, turški ali semitski ampak sodi v tkim. južno kavkaško ali »kartvelsko« skupino jezikov. **Gruzijska pisava**, *Asomtavruli*, je v uporabi že od 4. stoletja in je ena izmed najstarejših pisav na svetu. Abeceda ima 33 znakov in tri načine pisanja, ki imajo tri različne socialne in kulturne funkcije. Nima velikih in pisanih črk, piše se fonetično, nima dvoglasnikov ali naglašanih besed in ne pozna spolov.

Kultura Gruzijcev je bogata z zgodovinsko, religiozno in folklorno tradicijo. Gruzija ima tudi bogato **kulinarično tradicijo**, vključno z vinom, ki se proizvaja že več kot 8000 let. Gruzija velja za eno najstarejših krščanskih držav na svetu. Pravoslavna religija je imela vodilno vlogo pri oblikovanju države. Hkrati na njenem ozemlju živijo tudi predstavniki drugih veroizpovedi.

Bogata kulturna in naravna dediščina omogoča razvoj turizma kot pomembnega gospodarskega sektorja. Za turistični obisk so zanimiva zgodovinska mesta, kot so **Tbilisi** in **Mtskheta**, ter vinogradniške regije kot sta **Kakheti** in **Racha**.

Poslovni običaji v Gruziji so podobni tistim v Evropi. Varnost poslovanja v Gruziji je v splošnem dobra, vendar obstajajo tveganja za korupcijo in pomanjkanje regulative v nekaterih sektorjih. V izogib težavam se je potrebno seznaniti z lokalnimi zakoni in pravili.

Ena izmed največjih **zgodovinskih zmag in izvor ponosa** Gruzijcev je obdobje kraljestva Davida IV "Velikega" (1089 - 1125), ki je združil večino Gruzije in vodil uspešne vojne proti sosednjim osvajalcem. Ta obdobje se pogosto označuje kot začetek "zlate dobe" Gruzije in je v Gruziji še vedno cenjeno kot eno izmed najbolj slavnih obdobij v zgodovini države.

Ena izmed največjih **zgodovinskih bolečin** Gruzijcev je verjetno okupacija in delitev države med Sovjetsko zvezo in Turčijo v 20. stoletju, ki je povzročila veliko žrtev, begunstvo in uničenje kulturne dediščine.

Gruzija ima veliko **narodnih junakov in umetnikov**, ki so prispevali k vzponu in ohranjanju gruzijskega naroda in kulture. Najbolj znani so:

- **David IV "Veliki"** (1089 - 1125), ki je združil večino Gruzije in vodil uspešne vojne proti sosednjim osvajalcem,
- **Tamar** (1160 - 1213), kraljica, ki je vodila Gruzijo v obdobju njene ekonomske in kulturne rasti,
- **Erekle II** (1720 - 1798), ki je vodil uspešne vojne proti Perziji in Osmanskemu cesarstvu ter ohranil neodvisnost Gruzije,
- **Shota Rustaveli** (12.st.), pesnik in avtor gruzijskega nacionalnega epa "Vitez v panterjevi koži",
- **Ilia Chavchavadze** (19.st.), pisatelj, novinar in politični aktivist, ki je imel pomembno vlogo v modernizaciji Gruzije,
- **Zakaria Paliashvili** (19.st.), skladatelj, ki je ustvaril nacionalno opero "Abesalom da Eteri" ki je postala simbol gruzijske glasbe,
- **Tamara Kvesitadze** (20.st.) arhitektka, ki je zaslužna za razvoj moderne arhitekture v Gruziji.

Viri: ChatGPT in Wikipedija, januar 2023